

сьогодні. Свідченням цього є проведення та безпосередня участь у Всеукраїнському конкурсі учнівської та студентської творчості імені Марії Фішер-Слиж «Змагаємось за нове життя!», присвяченому геніальній українській поетесі Лесі Українці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусов Є. Лесина пісня: Повість-казка про дитинство та юність Лесі Українки/ Передм. П.Мовчана; Худож. О.Хейлик: Видавництво «Навчальна книга – Богдан», 2009. 112с.
2. Всеукраїнський конкурс учнівської та студентської творчості «Змагаємось за нове життя!»: сайт конкурсу URL: <https://konkurs-lesya.com.ua/>
3. Кочерга С. Леся Українка і музика// Наше життя, 1993. лютий. 6с.
4. Лесина пісня: репертуарний збірник/упоряд. М.Б.Степаненко. К.: Мистецтво, 1971. 114с.
5. Мороз М. Літопис життя та творчості Лесі Українки: наукове видання/відп. ред. М.Г.Жулинський. К.: Наукова думка, 1992. 630 с.
6. Українка Леся. Мрії зламане крило: Зб. творів, док. і спогадів: Для серед. шк. віку/ упоряд., есе та довід. матеріал В.А.Костюченка; Худож. А.Б.Негода. К.:Веселка, 1993. 222 с.
7. Шаховський С. Леся Українка: критико-бібліографічний нарис. К.: Дніпро, 1971. 133 с.

Перещук Катерина

Науковий керівник – доц. Ороновська Л. Д.

МУЗИКА ДО КІНОФІЛЬМІВ ВАЛЕНТИНА СИЛЬВЕСТРОВА ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ У РОБОТІ ЗІ ШКОЛЯРАМИ

Кіно існує більше століття, проте це не довго, якщо порівнювати з іншими видами мистецтва, такими як скульптура чи живопис. Більшість вірять, що кіно стане довготривалою формою мистецтва, оскільки кінокартини апелюють до різних людських почуттів.

Причина існування кіно полягає в тому, що люди досі прагнуть пригод, захоплення, гумору, ризику та емоційних змін. Цивілізація розвивається і змінюється, принаймні у поверхневих особливостях, і тому прагнення постійного оновлення художніх засобів відповідає цим бажанням. Кіно забезпечує їм доступний і потужний шлях [1, с. 34].

Про музику до кінофільмів пишуть дуже мало. Вона сама по собі існує в різних жанрах і формах, тому її важко охопити. Звичайно, вона є важливим чинником в кіномистецтві, але не першочерговим, тому що у фільмі головним є зображення.

Метою статті є прослідкувати історичне становлення музики до кінофільмів композитора В. Сильвестрова в періоди його творчого становлення.

Творчість Валентина Сильвестрова, всесвітньо відомого українського композитора, найбільш міцно пов'язана з неоромантичним напрямком в музиці останньої третини ХХ століття. Простота викладу, тихе звучання його творів здаються часом дещо наївними і нагадують давно минулу епоху Шуберта і Мендельсона. Музика Сильвестрова незвичайна в загальному контексті сучасної композиторської творчості. В оточенні епатуючих публіку опусів, які змагаються в оригінальності авангардистів, висвічується справжнє її призначення - звернутися до найбільш невігядливих і нехитрих сторін людської природи, до лірико-споглядального стану душі, до Просвітлення і спокійного строю думок. Така «нова простота» і справляє незабутнє враження на слухача, стомленого суперскладними техніками письма другого авангарду [2, с.77].

Життєва ситуація склалася для композитора так, що написання музики як завдання було тільки в консерваторії. Надалі будь-яке тиск зі сторони органів влади не вплинув на творчість композитора. «Диктат середовища над ним абсолютно не владний...», - пише С. І. Савенко [4, с. 308].

Хочу відзначити, що композиторська робота Валентина Васильовича має «переривчастий режим». Під час творчих пауз був певний аналіз створеного, внутрішнє очікування, де композитор перетворювався в слухача. Сильвестров зазначає, що після подібного осмислення «...єдність виходить від включення особливостей ліричної свідомості, що не заданої, а спонтанної, з якимись провалами, похвляваннями. Лірична свідомість не може працювати за планом» [3, с. 213].

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

Завданням моєї статті було порівняти стилістику музики до кінофільмів із стилістикою музичних творів, написаних в один період творчості. Так, згідно із дослідженням сучасної композиторки Алли Загайкевич творчість Валентина Сильвестрова поділяється на 4 періоди:

Таблиця 1.

Періодизація творчості В. Сильвестрова за А. Загайкевич

Період творчості Валентина Сильвестрова	Кінофільми з музикою Валентина Сильвестрова, які розглядаються	Твори Валентина Сильвестрова, написані в даний період
експресивний «інтонаційний авангард» 1960-их рр., сам композитор називає «космічними пастораліями»	«Карантин» (1968)	Сонатина для фортепіано (1960) Маленький квартет для струнних (1961) Симфонія № 1 (1963, ред. 1974) Містерія для альт-флейти и шести груп перкусіоністів (1964) Спектри для камерного оркестру (1965) Монодія для фортепіано і оркестру (1965) Симфонія № 2 для флейти, тимпанів, фортепіано і струнного оркестру (1965) Симфонія № 3 Есхатофонія (1966) Поєма для оркестру, пам'яті Бориса Лятошинського (1968)
поступово заповнюючий знаками-символами композитора «простір» музики 1970-их рр	«Єралашний рейс» (1977) «Пробивна людина» (1979)	Драма для скрипки, віолончелі і фортепіано (1970—1971) Медитація для віолончелі і фортепіано (1972) Струнний квартет № 1 (1974) 13 естрадних пісень (1973—1975) Тихі пісні на вірші Пушкіна, Лермонтова, Кітса, Єсеніна, Шевченко та ін. для баритона і фортепіано (1974—1975) Симфонія № 4 для духових і струнних (1976) Кіч-музика, цикл з п'яти п'єс для фортепіано (1977) Лісова музика, на вірші Г. Айги для сопрано, валторни і фортепіано, пам'яті художника Валерія Ламаха (1977—1978)
масштабні і дивовижно ніжні ландшафти симфонічних творів 1980-их рр	«Грачі» (1982) «Не було б щастя» (1983)	Постлюдія для скрипки соло (1981) Постлюдія для віолончелі і фортепіано (1982) Чотири пісні на вірші Мандельштама (1982) Симфонія № 5 (1980—1982) Ода солов'ю, кантата для сопрано і невеликого оркестру на вірші Дж. Кітса (1983) Постлюдія для фортепіано і оркестру (1984) Ехегі monumentum — симфонія для баритона і оркестру на вірші А. Пушкіна (1985 - 1987) Струнний квартет № 2 (1988)
майже невагомій оздобі обертонів в сучасних мініатюрах композитора (1990 – наші дні)	«Настройщик» (2004) «Час прощання» (2005) «Вічне повернення» (2012) «Валерій Ламах. Коло життя» (2013)	Постскрипtum, соната для скрипки і фортепіано (1990) Посвята, симфонія для скрипки і оркестру (1990—1991) Метамузика, симфонічна поєма для фортепіано і оркестру (1992) Симфонія № 6 (1994—1995) Misterioso для кларнета соло (1996) Вісник, для синтезатора, фортепіано і струнного оркестру (1996—1997) Епітафія для фортепіано і струнного оркестру (1999) Осінь серенада для камерного оркестру (2000) Реквієм для Лариси (1999)

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

		Гімн 2001 (2001) Тиха музика для струнного оркестру (2002) Симфонія № 7 (2003) Багателі для фортепіано (2005) Диптих для хору а капелла, пам'яті Сергія Нігояна (2014).
--	--	---

В книзі «Дочекатися музики» згадується про музику до кіносценарію Сергія Параджанова фільму «Київські фрески», який, на жаль, так і не був знятий. Проте ця музика В. Сильвестрова знайшла своє втілення у творі «Спектри» для камерного оркестру написаному в 1965 році.

Також існує думка про те, що Валентин Сильвестров не писав музику спеціально під фільм, під певні епізоди, а підставляв вже створену раніше. Прикладом цього є кінострічка Валерій Ламах. Коло життя 2013— український короткометражний документальний фільм режисера Анатолія Сириха. Фільм-роздум про відомого українського художника і філософа Валерія Ламаха, друга Валентина Сильвестрова. У фільмі беруть участь вдова В.П. Ламаха — художник Аліна Ламах, перекладач Марк Белорусець, композитор Валентин Сильвестров. Фільм випущений в 2013 році. В ньому присутня велика кількість цитат з інших кінофільмів. Серед них документальне відео Сергія Параджанова. У цьому фільмі звучать 2 твори Валентина Сильвестрова: Ноктюрн присвята Ф. Шопену – виконує піаніст Тимофій Кукоренчук, а в кінці фільму звучить романс композитора у виконанні його дружини Лариси Боднаренко домашнього запису 1973 року, очевидно, що фортепіанну партію виконує сам композитор.

Переглянувши фільми, зокрема знятих в 1970-их рр. (Пробивна людина, Єралашний рейс) ми почуємо типові для цих років «ритми і мелодії зарубіжної естради», які вочевидь, написані В. Сильвестровим для конкретних епізодів. Тобто Сильвестров як підставляв готові твори до епізодів з фільму, так і писав конкретну музику під конкретний епізод Яскравим прикладом цього є фрагмент, який я пропоную переглянути з фільму «Пробивна людина» (1979).

Музика періоду 1980-х років розкриває перед нами Валентина Сильвестрова – тонкого лірика. Прикладом цього є знятий в 1982 році фільм «Грачі» - класика радянського кінематографа. Картина важка, психологічна напруга не зникає до фінальних кадрів. Але фільм варто того, щоб його подивилися. Хороший акторський склад і талановито зіграні персонажі додають життєвого реалізму в сюжет.

Один з фрагментів кінострічки це спогади про дядька, який повертається з тюрми. Для зображення цього персонажу та змалювання враження головного героя - Віктора, Сильвестров звертається до ритму популярного танго. Завдяки такій музичній характеристиці дядько постає перед нами як позитивний герой, яким вочевидь захоплюється Віктор. Це впевнений у собі, елегантний, зі смаком одягнений чоловік.

Фільм «Настроювач» 2004 року режисера Кіри Муратової. Жанр – мелодрама. В основі сюжету мемуари знаменитого російського детектива царських часів Аркадія Кошко. Головний герой – настроювач роялей Андрюша водночас найщасливіша і найнещасніша людина на планеті. Найщасливіший, оскільки закоханий в прекрасну Ліну, яка відповідає йому взаємністю, а найнещасніший, бо він бідний, а вона балувана донька багатих батьків, яка звикла жити в достатку. Цікавим є фрагмент фільму, де головний герой – настроювач Андрюша грає твір композитора і коли його питають чи не він автор твору. У відповідь звучить, що автор Валентин Сильвестров.

Обидва твори, які звучать у цьому фрагменті є яскравим прикладом так-званого багательного стилю останнього періоду творчості композитора.

Фільм отримав чимало призів, серед них «Золота лілія» 5 міжнародного фестивалю центрально і східноєвропейських фільмів. Журі відмітило атмосферу фільму і блискучу гру акторів, які переносять глядачів в чарівний і забавний світ.

Фільм «Час прощання» (2014) французького режисера Франсуа Озона, мабуть, найдраматичніший з усіх вище перелічених. Адже основний персонаж, тридцяти трирічний модний фотограф Ромен, довідався про те, що хворий на рак вже на невиліковній стадії, мало

стурбований стражданнями з приводу неминучого прощання з близькими, а з іншого боку, аж ніяк не прагне прожити «залишине» на межі сил, що називається, на повну катушку. Швидше, він хоче ідентифікувати себе наостанок, зрозуміти, ким же був сам і що залишиться після відходу в інший світ. І бажання Ромена згадати про дитинство, про свої стосунки з молодшою сестрою Софі, з якої він нині не особливо ладнає, викликано тими ж мотивами, що і рішення розповісти про власну швидкої смерті тільки старій бабусі Лорі (в цій якості постає легенда французького кіно, 76-річна Жанна Моро). Йй-то він говорить з похмурым гумором, що і вона теж однією ногою в могилі. Але насправді, інтуїтивно тягнеться до бабусі через те, що вона краще за всіх пам'ятає Ромена дитиною і, мабуть, продовжує бачити його саме таким. Тужлива мелодія підкреслює трагізм ситуації. Все життя його відтворюють фотографії із сімейного альбому.

Підсумовуючи вище зазначене, можна стверджувати, що музична стилістика та музична мова композитора є досить неординарною та має вагомий емоційний вплив на розвиток особистості, а саме музично-естетичний розвиток молоді людини (старших школярів). Представлена тематика запропонованих кінострічок, на мою думку, якомога скурпульозно представляє особливість та відмінність композиторської музичної мови, його вміння підібрати відповідні засоби музичної виразності (штрихи, динамічні відтінки, нюансування, тембральність, гармонію, поліфонію), та певну музичну мову різних інструментів (не тільки фортепіано) і це насправді є беззаперечним утвердженням величі та особливого музичного письма композитора.

Працюючи із шкільною молоддю, сучасний вчитель музичного мистецтва є тим лідером або «диригентом», який повинен пропонувати особливу добірку музичних творів тих чи інших композиторів, зокрема авторів сучасної нової формації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Історія українського кіно. Т. 2 : 1930–1945 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2016. – 448 с.
2. Опанасюк О. П. Творчість В. Сильвестрова в контексті інтенціональної форми художнього образу // Українське мистецтвознавство. Вип. 5. — К.: ІМФЕ, 2004. — С. 76-81.
3. Сильвестров В. В. Музика - це спів світу про самого себе. Відверті розмови і погляд зі сторони: Бесіди, статті, листи / автор статей, упорядник М. Нестьєва. - Київ, 2004. - 265 с.
4. Симпосіон: Зустрічі з Валентином Сильвестровим/упорядники Алла Вайсбанд, Костянтин Сігов – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2013. – 424 с.

Васильєва Вікторія

Науковий керівник – доц. Тютюнник І. С.

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО КОМІКСУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ

Комікси як вид мистецтва та масової культури є важливим елементом світового культурного простору. За останні два століття мальовані розповіді-історії здобули надзвичайну популярність як на Заході (культові американські DC Comics та Marvel, європейські BD), так і на Сході (японські та корейські манхви та манги). Герої коміксів стають інколи популярнішими і більш знаними, ніж літературні герої класичної літератури. За жанрами комікси, як вид мистецтва, нічим не поступаються літературі чи кінематографу і є надзвичайно різноплановими – не існує жанру творчості, який не можливо було б презентувати аудиторії у формі коміксу. Тому сама назва цього виду мистецтва «комікс» (від англ. Comic – смішний) вже давно втратила своє першопочаткове значення.

В Україні комікс-індустрія почала активно розвиватися у 90-тих роках минулого століття. Поштовхом до розвитку цього виду мистецтва стало здобуття незалежності нашої держави і, як наслідок, відкритість культурних кордонів, вільний обмін досвідом з іноземними митцями, доступ до світової культурної спільноти.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що на сьогоднішній день комікс в нашій державі починає набирати щораз більшої популярності. Створення і утвердження нового для